

Š R Í R Á M A K R I Š N A

Určite patrí medzi veľké osobnosti Indie. Jogín, ktorého považovali za Svätého muža. Bol živým dôkazom toho, že jogou sa rozvíja duchovný vývoj človeka, bez ohľadu na príslušnosť k niektorému náboženstvu. Rámakrišnu označovali aj menom „Spitý Bohom“. Mnohí Indovia ho považujú za ďalšieho božieho posla – avatara.

Rámakrišna sa narodil 20. februára 1833 v rodine chudobného, avšak výnimočne vyspelého duchovného učiteľa (brahmana), ktorý bol veľmi vážený. Tu treba dodať, že tradičný indický brahman žil asketickým životom, nemal majetok a celý svoj život obetoval službe blížnemu. Napríklad v epose Mahabhárata je opísaný príbeh ako celá rodina brahmana zahynula hladom, lebo svoje posledné jedlo darovali žobrákovi. V takejto rodine vyrastal aj Rámakrišna. Od mladosti bol príťažlivou osobnosťou a vynikal znalosťou duchovných učení.

Ako šestnásťročný prevzal službu v chráme zasvätenému bohyni Kálí. Videl v nej ženský aspekt celého Stvorenia, preto vrelo túžil hlboko poznať jej božskú podstatu a splynúť s ňou. V hlbokom náboženskom zanietení nastávali u neho stavy zmeneného vedomia, tranzu. Opustil chrám odišiel do lesnej samoty a tam dvanásť rokov viedol asketický život. Každý deň, v ktorom nedošlo k „spojeniu s Bohom“ považoval za stratený deň. V spomienkach na toto

obdobie uvádza, že sa cez neho prehnal orkán, ktorý zmietol všetko ostatné. Jedného dňa ho premklo nevysloviteľné blaho, aké nikdy predtým nepoznal. Mával vízie bohyně Kálí a jej hlasu, dokonca aj pri plnom vedomí a s otvorenými očami. Vrucne si prial dostať potvrdenie, že to nie je výplod chorého mozgu. Také potvrdenia sa mu dostávali.

Keď ochorel prišla k nemu jogínka neznámeho mena, ktorá ho liečila a poučovala. Tvrdila, že putovala po celej Indii a hľadala ho. Jogu mu opísala ako metódu na dokonalé sústredenie duševných síl. Rámakrišna pomocou jogy získal schopnosť čítať myšlienky iných, prenikať do minulosti a vycítiť udalosti, ktoré sa diali na vzdialených miestach. Získal schopnosti, ktoré Patañdzali označil ako *siddhis*. V jeho prítomnosti mnohí ľudia už len malým dotykom upadali do stavu podobnému *samádhi*. Rámakrišna to však nevyhľadával. Povedal: „Pravý svätec tieto svoje schopnosti nevystavuje na obdiv a nepraje si mať okolo seba dav obdivovateľov.“ Považoval to za mrhanie silami na bezvýznamné veci. Varoval svojich poslucháčov, aby nevyhľadávali rôznych divotvorcov, aby neupadali do siete tajomných síl, ktoré sú brzdou na ceste k Najvyššiemu.

Bol až detinský a veselý, neustále ku každému priateľský a mal zmysel pre humor. Ale len čo prišla reč na Boha, upadal náhle do samádhi. Mnohým ľuďom okolo začali vtedy tiecť slzy. Niektorí ho však považovali za pomäteného a ušlo sa mu aj posmechu.

Hovoril: „V samádhi zabúdame, že máme telo, nezávisíme na svetských veciach. Prebudená duša zažíva Ducha všetkého bytia“. Opísal následok štyroch stupňov samádhi:

1. Jogín vníma okolo seba božské svetlo, jeho myseľ nebaží po ničom.
2. Nechce nič iného, len rozprávať a počúvať o Bohu. Vyhyba sa miestam, kde sa tak nedeje.
3. Vníma božiu nádheru, avšak tento stav ešte nie je trvalý.

4. Prekoná všetku nevedomosť, dosiahne úplné poznanie, v ktorom zotrúva.

Istý čas bol Rámakrišna celých šesť mesiacov v stave samádhí, takže ho museli násilím na chvíľu prebrať, aby zhltol aspoň trochu jedla. Po tomto období sa vrátil do bežného života a začal vyučovať. Aby pochopil rôzne náboženské smery nechal sa vyučovať moslimským duchovným a prísne dodržiaval učenie islamu. Potom sa podobne naplno oddal kresťanstvu. Videl ukrižovaného na kríži, nechal sa o ňom poučiť. Okolo ukrižovaného sa mu zjavila gloriola. Splynul s ním, niekoľko dní zotrval v samádhí a tvrdil, že sa mu zjavil Ježiš. Podobne s mu vynárali zjavenia Rámu, Krišnu a iných svätcov s ktorými sa vždy stotožnil. Pozoruhodné bolo, že ak potreboval v niektorom smere poučenie, učiteľ vždy prišiel. Také „náhody“ ho sprevádzali stále. Silou svojho ducha priťahoval to, čo potreboval, či už to bol duchovný učiteľ, alebo liečiteľ. Priťahoval k sebe aj masy ľudí.

Tvrdil, že v absolútne niet dvojnosti, že niet muža a ženy, že niet ja a ty, niet božstva a človeka, že všetko má rovnakú podstatu. Kým však človek vníma mnohosť, je to v poriadku, je to len otázka hĺbky jeho vhľadu. Na otázku, či má Boh nejakú podobu, alebo je bez nej odpovedal:

„Boha nemožno ohraničiť. Podobu má i nemá. V náboženstvách sa obvykle javí v podobe, ako osoba. Pobožný človek má vedomie seba a sveta mimo seba. Človek plného poznania nevie povedať o Bohu ani toto, ani ono. Pre neho je Boh bez podoby. Vie len, že všetko je absolútne bytie, ničím neobmedzené a dokonalá blaženosť.“

Niekedy používal takýto príklad:

„Človek je ako figúrka zhotovená zo soli, ktorá sa ponorí do mora, aby preskúmala jeho hĺbku. Čoskoro sa v ňom rozpustí a potom už nemôže podať žiadnu správu. Také je aj dokonalé poznanie – končí mlčaním. Ja sa rozpustí v mori bytia a blaženosti. Potom už niet rozdielu medzi figúrkou a morom, čiže medzi ja a Bohom. Kým existuje dvojnosť, dovtedy sa o Bohu filozofuje. Keď dvojnosť zanikne, nastáva mlčanie. Človek môže podľa stupňa svojho vývoja poznávať Boha vo všetkom, v po-

dobách, aj bez podôb. Všetko to má k dispozícii od Boha, lebo všetko je On. Veriaci potrebuje podobu, človek poznania podobu nepotrebuje. Slnko sa z diaľky javí ako malé. Prístup bližšie a neobsiahneš jeho veľkosť. Človek túžiaci po poznaní kráča cestou od viery k poznaniu a dostáva sa mu to, čo práve potrebuje. Je to správna a schodná cesta.“

Rámakrišna uznával a vážil si rozličné možnosti uctievania Boha, v akejkol'vek podobe alebo náboženskej forme. Prejavoval absolútnu znášateľnosť a veľkodušnosť. Pripomína to biblického Jóba, ktorý židovského Boha považoval aj za Boha pohanov a všetkých ľudí, milosrdného, láskavého a spravodlivého. Všetky náboženstvá vedú k poznaniu. Neznášateľnosť medzi náboženstvami vytvárajú len kňazi, ktorí by chceli potlačiť všetky ostatné vierovyznania. Pravá svätosť božej lásky s tým nemá nič spoločného. Takto poučoval svojich poslucháčov.

Rámakrišna po celý život uctieval ako prvotný ženský, materský princíp Stvorenia. Tvrdil, že bez ženy by nemohol vzniknúť muž. Aby lepšie pochopil poslanie ženy, správal sa istý čas ako žena. Dokonca sa obliekal ako žena a vykonával všetky ženské práce. Raz sa vyjadril: „Keď pozorujem ženy z vyššej spoločnosti, vidím Matku Prírodu, ako sa baví svojim spôsobom. Keď pozorujem neviestky, vidím Matku Prírodu ako sa baví iným spôsobom.“

Vážil si všetkých ľudí, aj zlodejov, opilcov a prostitútky. Nežiadal od nich, aby sa náhle zmenili. Vedel, že je to nad ich sily, kým nenastane vnútorná premena. Od svojich návštevníkov žiadal úprimnosť, pravdivosť a túžbu po poznaní. Mal súciti so všetkým tvorstvom. Keď raz trhal kvet a videl ako zo stonky vyteká miazga, pripomenulo mu to krvácanie človeka. Zem aj prírodu si stotožňoval so Stvoriteľom. Preto prestal trhať kvety na ozdobu tela a na obetné dary do chrámu.

K ohnivým propagátorom náboženstiev mal pripomienku:

„Keď rozkvitne ruža a šíri okolo seba lahodnú vôňu, včely samé k nej priletujú. Nikdy nebehá ruža za včelami.“

Rámakrišnov verný a významný žiak Vivekananda k tomu dodal:

„Keby sa človek zatvoril v jaskyni a naplnil by sa veľkou ideou, a aj keby potom zomrel, aj tak by táto idea prenikla von stenami tvrdými ako diamant, vibrovala by v priestore a prežiarila by celé ľudstvo. Prorok je neodolateľný, jeho múdrosť je neobmedzená, pretože čerpá z prameňa všetkého poznania.“

Ramakrišna na ľudí mocne pôsobil už len svojou prítomnosťou. Vivekananda na prvé stretnutie spomína:

„Navštívil som ho. Vyzeral ako celkom obyčajný človek. Zapochyboval som, či naozaj môže byť veľkým učiteľom. Spýtal som sa ho:

- ▶ Veríš v Boha?
- ▶ Áno.
- ▶ Môžeš to dokázať?
- ▶ Áno.
- ▶ Ako?
- ▶ Pretože ho vidím tak isto ako teba, len omnoho živšie. Náboženstvo môže byť pochopené pravdivejšie, než čokoľvek iné na svete.

Bol to prvý človek ktorý mi tvrdil, že Boh môže byť vnímaný ešte živšie než okolitý svet. Odvtedy som sa zbavil pochybností“.

Rámakrišna odmietal prijímať dary, najmä od bohatých ľudí. Avšak ich vyzýval, aby pomáhali biednym. Nikdy nekritizoval a neodsudzoval iné náboženstvá. Tvrdil, že všetky spejú k rovnakému cieľu. Náboženské ceremónie, obrady a obete pre neho nemali nijaký význam:

„Keď sa človek okúpe v rieke Gange, vraj zmyje zo seba všetky hriechy. Lenže tie na neho čakajú na strome pri rieke, a len čo z nej vylezie, všetky na neho znova naskáču. Obrady majú svoje opodstatnenie pre menej vyspelých ľudí, ale keď prídu k poznaniu, samy odpadnú. Obrad je úplne zbytočný a neúčinný, ak je v srdci človeka pýcha, sebeckosť, zlosť a povýšenosť.“

Niekedy prichádzali zvedavci poďiavať sa posmešne na „pomäteného svätca“. Raz istému posmešníkovi položil otázku:

„Je možné, aby človek stratil zdravý rozum, keď sa ponorí do toho vedomia, ktoré je Najvyšším Vedomím a bolo príčinou vzniku vesmíru? Vedomie každého človeka mu ďakuje za svoju existenciu. Bez neho by nikdy nevzniklo. Pomätenosť vzniká u ľudí, ktorí meditujú, ale pritom sú stále zaťažení váhou mŕtvej hmoty.“

Hlboké myšlienky Rámakrišnu boli často v protiklade s jeho detinským správaním. Nestaral sa o svoj zovňajšok, bez ohľadu v akej spoločnosti sa nachádzal. Nejedol veľa. V Indii je zvykom oslovovať mimoriadnych ľudí „otec“. On to však ostro odmietal: „Som dieťaťom božskej Matky, ako by som mohol byť otcom?“ Tiež odmietal keď ho označovali názvom guru: „Ktože je tu guru? Pán je učiteľom všetkých.“ Bol veľmi pokorný, vždy on pozdravil ako prvý. Pri prednáškach brával do jednej ruky zlato a do druhej kus hlíny a učil, že pre duchovný vývoj sú obe rovnako bezcenné. Neznášal dotyk peňazí a zriekol sa aj sexuálneho života. Svoju mladučku manželku, ktorú mu vybrali podľa tamojších zvykov ešte ako dieťa, nazýval matkou. Ona to prijala a vzorne sa o neho starala.

Nechcel používať ani výrazy „ja“ a „moje“. Označil ich za mor ľudstva, pretože obracajú myseľ k vonkajšiemu svetu. Namiesto „moje telo“ hovoril „toto telo“, namiesto „poď ku mne“ hovoril „poď sem“ ap. Mnoho ľudí ho chodilo počúvať a on bol schopný neúnavne slúžiť, aj bez spánku a odдыхu. Vydával zo seba všetko, nešetřil sa. Nakoniec, keď ťažko ochorel, vyzval ho ktosi, aby ako jogín využil svoje duchovné sily a vyliečil sa. Odvetil: „Priateľu, hovoríš ako nerozumné svetské dieťa. Tieto duševné sily sú zasvätené Pánovi. To ich mám stiahnuť a použiť pre telo, ktoré nie je ničím iným, než väzením ducha?“

Slúžil do posledných chvíľ svojho života. Napokon si prial odísť zo sveta dočasnosti, upadol do samádhi a opustil telo 16. augusta 1886.

Duch jeho učenia žil medzi jeho žiakmi naďalej. Viedli asketický život a všestranne pomáhali biednym. Najznámejší a najhorlivejší z nich bol Vivekananda. Podnikol prednáškové turné do Ameriky a Anglicka, napísal značný počet publikácií. Vznikli

mnohé strediská Rámakrišnovej misie, avšak len ako miesta stretnutí. Mnísi putovali a učili. Ak ich niekto obdaroval, považovali to za odmenu pre darcu. Nikdy nehovorili o hriešnosti ľudí, ale len o ich nevedomosti. Obviňovanie z hriešnosti považovali za oslabenie človeka, akoby chorobu, ktorá bráni jeho rastu. V spoločenstvách Rámakrišnovej misie nie sú predpísané žiadne obrady a pravidlá správania. Jedinou požiadavkou je čistý život vedený v láske k blížne, vlastne k všetkému bytiu. Neskôr vznikli aj strediská v ktorých žili celé rodiny, ďalej útulky pre biednych a zomierajúcich. Mnísi putovali po mestách a sami vyhľadávali takých ľudí.

Z myšlienok Šrí Rámakrišnu

♥ Na bezoblačnom nebi môže sa náhle objaviť mrak a zatemniť okolie, ale rýchlo ho môže vietor odvanúť. Tak je to aj s mámením sveta. Zahalí myseľ egoizmom, ale potom to odvanie duch Pána.

♥ Múdrost' proroka spočíva v hľadaní najvyššieho Ja. Najvyššie poznanie vedie k stotožneniu s ním. Človek poznania vie, že všetko bytie je Bohom. Človek, zvieratá, mudrci aj hlupáci, celý vesmír, všetko je Najvyšší Duch.

Tento výrok majstra si vysvetlil jeden jeho žiak doslovne. Stretol na ceste slona. Pohonič ho vyzval, aby slonovi uhol z cesty, lebo mu môže ublížiť. On odpovedal: „Prečo by mi mal ubližovať? Obaja sme dielom božím. Mám sa ho báť?“ Nevyhovel. Slon ho uchopil chobotom a odhodil ho nabok. Poranený žiak to vyrozprával učiteľovi. Ten povedal: „Určite ste obaja dielom božím, ale Boh Ťa varoval ústami pohoniča. Prečo si ho nepočúvol? Aj tiger je dielom božím, ale to neznamená, že mu máme vstupovať do cesty. Pravdaže, Boh sídli aj v každom lumpovi, ale neradím zdržovať sa v jeho spoločnosti. Boh nebráni zlodejovi, aby išiel kraďnúť, ale súčasne Ťa pre ním varuje.“

♥ Úplne materialistický človek sa podobá červovi, ktorý žije stále v tme a v špine, bezcieľne. Mierne materialistický človek sa podobá muche, ktorá si sadne raz na špinu, raz na sladkosť. Slobodná duša

sa podobá včele, sajúcej med len z pocitu prítomnosti Božej.

♥ Mnoho je mien božích a nekonečne podôb v ktorých sa zjavuje. Nech už ho uctievaš v akomkoľvek mene, v akejkolvek podobe, vždy je skutočnosťou. Na určitom úseku cesty nachádza zbožný človek veľkosť Boha v podobe, na inom úseku bez podoby. Boh je beztvárny a súčasne má i tvar. Je viac než tvarom a je bez tvaru. Len on sám vie, čím to presahuje.

♥ Na strome Najvyššieho rastú mnohé plody ako Ráma, Krišna, Kristus, atď. Prichádzajú v určitých obdobiach na tento svet a spôsobujú veľké zmeny. Boh vysielal *avatarov* keď vzniká v niektorej časti sveta bezbožnosť a bezprávie.

♥ *Avatar* je vždy jeden a ten istý. Vynoriac sa z mora bytia objavuje sa na jednom mieste raz ako Krišna, na inom mieste zasa ako Kristus. *Avatari* patria k Bohu ako vlny k oceánu. Sú to skutočné osoby z mäsa a krvi, ale súčasne aj božstvá. Preto môžu byť opisované aj v dejinách, aj symbolicky.

♥ Kto sa pozerá hore, toho neobmedzujú hranice nížiny. Pobožnostkári nie sú schopní vidieť nič iného nad hranice svojej viery.

♥ Boh je vo všetkých ľuďoch, ale nie všetci ľudia sú ľuďmi v Bohu. To je príčina ich utrpenia.

♥ Boh stvoril všetky formy svojho uctievania, a to s ohľadom na rôzne stupne ľudského poznania.

♥ Modlitby a náboženské úvahy nemajú účinok na srdce naplnené prefíkanosťou. Kým je v nás sebeckosť, niet seba-poznania, ani spasenia, ani ukončenia zrodov a smrtí. Obyčajné JA je len ako čiara Ťahaná po hladine vody. Kým máme telo, stále v nás pretrvávajú stopy sebeckosti, aj keď sme duchovne pokročili.

♥ Niekoľko veľkých duší, ktoré dosiahli najvyššiu úroveň *samádhi* a ponorili sa v Boha, zostúpilo opäť z duchovnej výšiny pre blaho ľudstva.

- ♥ Tak ako ťažšia miska váhy klesá nadol a ľahšia stúpa nahor, tak aj človek zaťažený svetskými hodnotami klesá a človek nimi menej zaťažený stúpa.
- ♥ Ak niekto hľba o ja, zistí, že nie je ničím iným než slovom značiacim sebecko. Neobyčajne ťažké je sa od neho oslobodiť. Ale neklamme sa, pokiaľ ide o to zrelé ja, aby sa nestalo ďalším ja, ktoré hľadá len samo seba. Všemožné samolúbosti zomierajú jedna po druhej, ale samolúbosť svätca na vlastnú svätosť zomiera veľmi ťažko.
- ♥ Kým je železo v ohni je rozpálené do červena, ale vonku rýchlo sčernie. Tak je to aj s pobožnosťami. Kým sú v chráme, sú plní náboženského nadšenia, avšak vonku na to hneď zabudnú. Duše pripútané k svetu, ak sa neobrátia k Bohu, nedokážu odolávať pokušeniu bohatstva a telesných pôžitkov.
- ♥ Kto úplne ovládne svoj pohlavný pud vyvinie sa u neho schopnosť premeniť nižšie sily na sily duchovné.
- ♥ Sú tri druhy lásky: 1. láska k sebe, sledujúca len vlastné blaho, bez ohľadu na to, či tým trpí aj niekto iný. 2. láska k seba aj k iným, ktorá berie ohľad na iných aj na seba. 3. láska najvyššia, zaujíma sa výhradne len o blaho iných.
- ♥ Či už človek verí alebo neverí že Boh berie na seba podobu človeka, to nie je podstatné. Podstatné je túžiť po živej láske božej. Len to je potrebné. Ten kto spoznal túto lásku si už nežiada bohatstvo, zdravie, šťastie, ani čokoľvek iné.
- ♥ Poznanie a božia láska je v podstate to isté. Niet rozdielu medzi čistou láskou a čistým poznaním. Kto si chce zachovať svoje JA a súčasne sa tešiť aj z čistej lásky podobá sa človeku, ktorý chce ochutnávať cukor, ale nechce sa stať cukrom.
- ♥ Filozofia véd obsahuje tri možnosti na dosiahnutie Boha:
 1. Čo je tu, to vždy bolo a bude, tým som aj ja na večné veky.
 2. Všetko si Ty a všetko je Tvoje.
 3. Ty si Pán a ja som Tvoj sluha.
- ♥ Indickí liečitelia učia svojich pacientov aby si s plným presvedčením vytrvalo opakovali: „nie som chorý“, „choroba neexistuje“. Tak sa vyliečia. Podobne, ak sa stále pokladáš za hriešnika, nemravného a skazeného človeka, staneš sa ním. Vez, že tvoja viera je nesmierne sila a tá sa uskutoční. Zavolaj si ju na pomoc a budeš slobodný. Beda človeku, ktorý stále opakuje: „som hriešnikom, som hriešnikom“, lebo sa ním aj stane.
- ♥ Joga poznania (*džňána*) je neobyčajne ťažká cesta v súčasnej dobe temnoty (*kalijuga*). Pretože príliš závisíme na potrave, tiež život je na to prikrátky a tiež sa príliš stotožňujeme s telom.
- ♥ Šperky sa nedajú zhotoviť z úplne rýdzeho zlata, vždy sú tam potrebné aj prísady. Podobne aj človek obsahuje vplyvy prírody (*mája*). Keby sa ich úplne zbavil, neprežil by tu viac ako 21 dní. Pokiaľ tu chceme žiť potrebujeme aj mámenie prírody - *māju*.
- ♥ Tak ako spálený povraz si ešte stále udržuj svoj tvar, ale nič už ním nemožno zviazať, tak aj človek, ktorý v ohni poznania spálil svoje „ja“, má ešte svoj tvar, ale už ho nič nepúta.
- ♥ Prvou a najdôležitejšou vecou je sústredenosť. Zo začiatku je vhodné cvičiť sa v sústredenosti na osamelom mieste, aby ťa čím menej rušilo okolie. Myseľ úplne sústredeného človeka sa povzniesie nad okolie a spočinie v Bohu. Ak je jazero myslí rozbušené vetrom žiadostí, nemôže zrkadliť Boha.
- ♥ Len dosiahnutie mimoriadnych síl (*siddhis*) nie je dokonalosťou, je to spojené s nebezpečím. Dostavia sa sami ako následok *sádhany* (cvičenia) a *samjamy* (kontrola zmyslov). Kto použije svoje duševné schopnosti na získanie *siddhis*, ostane v nich uväznený a nepokročí.
- ♥ Kto sa chce naučiť plávať, musí sa o to dlho pokúšať, avšak nie hneď v hlbokom mori. Tak i ty musíš podniknúť mnohé márne pokusy, ak chceš doplávať k moru poznania, ak sa potom v ňom chceš kúpať a tešiť.

- O *samádhi* nikto nemôže vypovedať aký je to stav. Je to absolútne splynutie individuálneho ja s nadja. Vraciaš sa k najvyššej bytosti a tvoja osobnosť sa s ňou stotožní. To je *samádhi*. Potom opäť nadobudneš vedomie svojho ja, ale už vieš, že svet a tvoje ja vyviera z jedinej pravej podstaty.
- ♥ Aký je rozdiel medzi *dživátmanom* (individuálna duša) a *paramátmanom* (duch vesmíru)? Je to ako doska položená na vode. Zdá sa, že delí vodu na dve časti. Tak sa zdá byť rozdelené aj toto. V skutočnosti sú obe totožné.
- ♥ Ak je nádoba zo zlata, nepotrebuje denné čistenie. Človek ktorý dospel k Bohu nepotrebuje sa stále modliť a kajať.
- ♥ Kto dosiahne dokonalé poznanie ten má správanie päťročného dieťaťa: nevidí rozdiely medzi mužom a ženou. Zabudni na svetské vedomosti a staň sa prostým ako dieťa.
- ♥ Prečo máme po celý život hovoriť o hriechu a pekelnom ohni? Povedz len raz: „Ó Pane, spravil som skutky, ktoré som spraviť nemal a zabudol som spraviť to, čo som spraviť mal. Pane, odpusť mi.“ Takto veriac v neho budeš očistený od hriechov.
- ♥ Kto požíva rastlinnú potravu a pritom si nepraje dosiahnuť poznanie, pre jeho vývoj je táto potrava rovnaká ako strava mäsitá. Kto ale je mäso a túži dosiahnuť Boha, pre toho je aj mäso dobré.
- ♥ Prirodzenosť človeka, ktorý dospel k Bohu sa podobá prirodzenosti dieťaťa, ktoré ešte nemá zakotvené vlastnosti *tamas* (temno), *rádžas* (nepokoj) a *sat-tva* (čistota). Drahú vec vám hravo dá za lacnú hračku. Nemá ešte predstavu o majetku, o čistote a nečistote.
- ♥ Len ten je človekom, kto je osvietený pravým poznaním. Ostatní sú ľuďmi len podľa mena. A kto spoznal pravdu je majstrom mlčania. Kto stále volá „Ó Bože, Ó Bože“, ten ešte nenašiel Boha. Kto ho našiel, ten mlčí.
- ♥ Dokedy človek diskutuje o duševných náukách, dovtedy nechutnal nektár pravej viery. Keď ochutná, zmĺkne.
- ♥ Človek, ktorý ešte nenašiel Boha má veľa rečí o božskej bytosti a o jej vlastnostiach. Kto dospel k poznaniu stíchne a je šťastný. Nemrhaj preto zbytočnými diskusiami a dokazovaním, aj tak nikoho nepresvedčíš. Trpezlivo a v tichosti konaj svoje duchovné cvičenie. Kto nenájde Boha v sebe, nenájde ho nikde. Kto ho však nájde v sebe, potom ho vníma všade. Také poznanie prináša slobodu.
- ♥ Náboženské úkony sú neúčinné ak je človek v zajatí sveta. Avšak treba mu nechať istý čas aby si sveta užil. Keď poklesne jeho závislosť na svete, potom učenie môže začať zapúšťať korene.
- ♥ Kto má úprimnú túžbu a vôľu po poznaní, k tomu učiteľ sám príde. Kto však dokáže z celého srdca volať Všemohúceho, ten nepotrebuje vedenie. Ale to sú vzácne prípady.
- ♥ Počúvaj učiteľa a nekritizuj jeho ľudské vlastnosti. Pod lampou je vždy tieň, avšak jej svetlo žiari do okolia.
- ♥ Keď nepravý učiteľ chce viesť iného, trpia obaja. Pravý učiteľ sa snaží oslobodiť samého seba. Ak to dosiahne, prichádzajú k nemu zástupy ľudí. Keď rozkvitne kvet, včely priletujú samé.
- ♥ Bežní ľudia majú plné ústa náboženstva, ale ani zrnko ich správania tomu nezodpovedá. Človek poznania hovorí málo, ale celý jeho život je náboženstvom premeneným na skutky.

**Tak ako veľká loď t'ahá za sebou
člny a plte cez oceán tak aj
Spasiteľ, ktorý zostúpil na svet,
t'ahá tisíce ľudí cez oceán
nevedomosti.**

**Učiteľ, ktorý žiakom rozdáva
amulety a používa omamné
prostriedky nie je pravým učite-
ľom. Vyhybaj sa jeho spoločnosti!**